

قانون کپی رایت (حق تالیف) نرم افزار در ایران آیین نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای

ثبت نرم افزار

بخش اول: تعاریف مربوط به ثبت نرم افزار

ماده ۱- در این آیین نامه منظور از کلمه "قانون"، قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای (مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۴) است.

ماده ۲- نرم افزار عبارتست از مجموعه برنامه های رایانه ای، رویه ها، دستورالعملها و مستندات مربوط به آنها و نیز اطلاعات مربوط به عملیات یک سیستم رایانه ای که دارای کاربری مشخص بوده و بر روی یکی از حاملهای رایانه ای ضبط شده باشد.

تبصره ۱- آثار و محصولات نرم افزاری نوشتاری، صوتی و تصویری که با کمک نرم افزار پردازش شده و به صورت یک پدیده مستقل تهیه و ارائه شود نیز مشمول قانون و این آیین نامه خواهد بود. تبصره ۲- خلق عملیات نرم افزاری در ذهن یا بیان مخلوق ذهنی بدون اینکه برنامه های رایانه ای و مستندات و دستورالعملهای آن تدوین شده باشد، نرم افزار محسوب نمیشود و برای خالق آن حقوقی ایجاد نمینماید.

ماده ۳- پدیدآورنده نرم افزار شخص یا اشخاصی هستند که براساس دانش و ابتکار خود کلیه مراحل مربوط اعم از تحلیل، طراحی، ساخت و پیاده سازی نرم افزار را انجام داده و کلیه نظامهای نرم افزاری را در ایجاد و توسعه آن لحاظ کنند.

ماده ۴- حقوق معنوی موضوع قانون بدون اینکه منحصر به این تعبیر باشد عبارت است از حق انتساب نرم افزار به پدیدآورنده آن و محدود به زمان و مکان نیست و غیرقابل انتقال است.

ماده ۵- حقوق مادی موضوع قانون بدون اینکه منحصر به مصادیق زیر باشد عبارت از حق استفاده شخصی، حق نشر، حق عرضه، حق اجراء، حق تکثیر و هرگونه بهرهبرداری اقتصادی است و قابل نقل و انتقال است.

ماده ۶- نشر عبارت است از قراردادن نرم افزار در معرض استفاده عموم اعم از اینکه بر روی یکی از حاملهای رایانه ای، تکثیر شده یا به منظور فوق در محیطهای رایانه ای قابل استفاده برای دیگران قرار داده شود.

ماده ۷- عرضه عبارت است از ارائه نرم افزار برای استفاده شخص یا اشخاص معین دیگر در زمان یا مکان محدود و برای بهره برداری مشخص

ماده ۸- اجراء عبارت است از استفاده عملی و کاربردی از نرم افزار در محیطهای رایانه ای بخش دوم: حقوق پدیدآورنده

ماده ۹- حقوق مادی و معنوی نرم افزار به پدیدآورنده تعلق دارد. پدیدآورنده نرم افزار می تواند استفاده از تمام یا قسمتی از حقوق مادی موضوع قانون را برای مدت ۳۰ سال یا کمتر با قید شرط یا بدون شرط به اشخاص دیگر منتقل کند. اشخاصی که به ترتیب فوق اجازه نشر یا عرضه نرم افزاری را که دیگری پدید آورده است به دست آورده اند مکلفند نام پدیدآورنده را نیز در نسخ عرضه شده ذکر نمایند مگر اینکه با پدیدآورنده به گونه ای دیگر توافق شده باشد.

ماده ۱۰- نرم افزار ممکن است به سفارش شخصی حقیقی یا حقوقی پدید آمده باشد. حقوق مادی نرم افزارهایی که مطابق ماده (۶) قانون پدید میآید به مدت مقرر در ماده (۱) قانون (۳۰ سال) متعلق به سفارشدهنده است، مگر اینکه برای مدت کمتر یا ترتیب محدودتری توافق شده باشد ولی حقوق معنوی نرم افزارهای موضوع این ماده متعلق به پدیدآورنده است.

ماده ۱۱- هرگاه اشخاص متعدد در پدید آوردن نرم افزار مشارکت داشته باشند، چنانچه سهم مشارکت هر یک در پدید آوردن نرم افزار مشخص باشد، حقوق مادی حاصل از آن به نسبت مشارکت به هر یک متعلق میگیرد، در صورتی که کار یکایک آنان جدا و متمایز نباشد اثر مشترک نامیده می شود و حقوق ناشی از آن حق مشاع پدیدآورندگان است. تبصره- هر یک از شرکا به تنهایی یا همه آنها به اتفاق می توانند در مورد نقض حقوق موضوع قانون به محکمه مراجعه نمایند.

ماده ۱۲- استفاده از نرم افزارهای دیگر برای ایجاد نرم افزارهای سازگار و مکمل که قابلیتها و ظرفیتهای کاربری جدید ایجاد کند بلامانع است و نقض حقوق پدیدآورنده نرم افزارهای دیگر محسوب نمیشود مشروط بر اینکه پدیدآورنده نرم افزار سازگار و مکمل با رضایت کتبی پدیدآورندگان نرم افزارهایی که برای نخستین بار در ایران تولید و توزیع شده است را گرفته باشد.

ماده ۱۳- حقوق مادی و معنوی نرم افزارهای جدید که به واسطه نرم افزارهای دیگر پدید میآید متعلق به پدیدآورنده نرم افزار جدید است.

ماده ۱۴- جوایزی که در مسابقات به نرم افزار مورد حمایت قانون داده می شود متعلق به پدیدآورنده آن است.

ماده ۱۵- اشخاصی که نرم افزاری را با تغییراتی که عرفاً نتوان آن را یک نرم افزار جدید به حساب آورد، به نام خود ثبت، تکثیر، منتشر، عرضه و یا بهره برداری نمایند، حقوق پدیدآورنده نرم افزار یاد شده را نقض کرده اند.

ماده ۱۶- اشخاصی که از نام، عنوان و نشان ویژه‌های که معرف نرم افزار خاصی است برای نام، عنوان و نشان نرم افزار خود بدون اخذ مجوز دارنده و یا نماینده حقوق مادی و معنوی نرم افزار سابق استفاده نمایند، ناقض حقوق پدیدآورنده محسوب میشوند. (توضیح: ماده ۱۷ متن ابلاغیه حذف و مقرر شد از سوی آقای دکتر سپهری راد و وزارت ارشاد و سازمان مدیریت موضوع بررسی و متن جدید جایگزین گردد که علاوه بر عدم مغایرت قانونی حقوق پدیدآورنده نیز حفظ شود).

ماده ۱۷- اشخاصی که با علم و اطلاع از عدم رعایت حقوق پدیدآورنده، نرم افزاری را که بدون اجازه پدیدآورنده منتشر یا عرضه شده است تهیه و مورد بهره برداری قرار دهند، ناقض حقوق پدیدآورنده محسوب می گردند.

ماده ۱۸- حق تکثیر تمام یا بخشی از نرم افزار بر روی حاملهای رایانه ای متعلق به پدیدآورنده است و سایر اشخاص حتی اگر قصد نشر یا عرضه یا بهره برداری نداشته باشند مجاز به تکثیر نیستند.

ماده ۱۹- خرید و بکارگیری نرم افزارهای کپی غیرمجاز توسط دستگاههای دولتی و دیگر دستگاهها و واحدها و سازمانهای تابعه آنها که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است ممنوع است. ذیحسابان دستگاههای یاد شده مجاز به پرداخت هزینه خرید نرم افزارهای کپی غیرمجاز نیستند. بخش سوم: اختراع نرم افزار

ماده ۲۰- به منظور صدور تأییدیه فنی برای نرم افزارهایی که پدیدآورنده، مدعی اختراع آن است، در اجرای ماده (۱۰) قانون، کمیته ای با ترکیب مقرر در ماده مذکور زیر نظر شورای عالی انفورماتیک تشکیل می شود. اعضای این کمیته به مدت سه سال

منصوب میشوند و انتصاب مجدد آنان نیز بلامانع است. دستورالعمل مربوط به نحوه تشکیل جلسات و اتخاذ تصمیم در کمیته مذکور به تصویب شورای عالی انفورماتیک خواهد رسید.

ماده ۲۱- در صورتی که متقاضی، مدعی اختراع بودن نرم افزار باشد ابتدا با مراجعه به اداره مالکیت صنعتی، اظهارنامه مربوط را اخذ و تکمیل و همراه با مدارک و مستندات به این اداره تسلیم و رسید دریافت می نماید. اداره مالکیت صنعتی موظف است پس از انجام تشریفات قانونی یک نسخه از اظهارنامه به همراه مدارک و مستندات را به دبیرخانه شورای عالی انفورماتیک ارسال نماید. دبیرخانه مزبور موضوع را در کمیته حق اختراع مطرح و در صورت تأیید یا عدم تأیید فنی اختراع، مراتب را به اداره مالکیت صنعتی اعلام تا مرجع مذکور براساس ترتیبات و تشریفات مقرر در قانون ثبت علائم و اختراعات و آییننامه های مربوط مبادرت به صدور ورقه اختراع نماید.

ماده ۲۲- حقوق دارنده ورقه ثبت اختراع نرم افزار همان است که در قانون ثبت علائم و اختراعات و اصلاحات بعدی آن مشخص شده است. تبصره- استفاده از حقوق مذکور در قانون ثبت علائم و اختراعات مانع از برخورداری پدیدآورنده نرم افزار از حقوق موضوع این قانون و مقررات این آیین نامه نخواهد بود. بخش چهارم: چگونگی صدور گواهی ثبت شده ۲۳- دبیرخانه با همکاری وزارت، فرمهای لازم برای تکمیل توسط متقاضی ثبت نرم افزار را تهیه تا از طریق دبیرخانه در اختیار متقاضی قرار گیرد.

ماده ۲۴- متقاضی ثبت نرم افزار پس از تکمیل فرمها، دو نسخه از نرم افزار را به دبیرخانه تحویل داده و رسید دریافت میدارد. علاوه بر آن متقاضی باید به ازای هر نرم افزار مبلغ یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) ریال برای ثبت و یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) ریال برای تأیید فنی به حساب خزانه واریز و رسید آن را نیز همراه تقاضای خود تحویل دهد.

ماده ۲۵- شورا پیش از تأیید فنی، باید با ارسال یک نسخه از نرم افزار و به وزارت، عدم مخالفت نرم افزار را با اخلاق اسلامی و عفت عمومی و سلامت شخصیت کودکان و نوجوانان استعلام کند. وزارت موظف است ظرف دو هفته نظر خود را به شورا اعلام کند. دبیرخانه شورای عالی انفورماتیک مراتب تأیید یا عدم تأیید فنی را به اداره مالکیت صنعتی اعلام و از آن طریق به متقاضی ابلاغ خواهد شد. تبصره- چنانچه وزارت ظرف مدت دو هفته پاسخ استعلام شورا را ندهد، نرم افزار از نظر اخلاق اسلامی، عفت عمومی و سلامت شخصیت کودکان و نوجوانان مورد تأیید تلقی خواهد شد.

ماده ۲۶- شورا پس از دریافت تأییدیه وزارت موظف است حداکثر ظرف سه (۳) ماده نسبت به بررسی فنی نرم افزار اقدام و نظر خود را به وزارت اعلام نماید.

ماده ۲۷- وزارت موظف است در صورت دریافت تأییدیه فنی حداکثر ظرف یک هفته گواهی ثبت نرم افزار را صادر و به متقاضی بدهد.

ماده ۲۸- چنانچه پدیدآورنده مدعی باشد که نرم افزار وی اختراع است، همزمان با ارائه نسخ نرم افزار به شورا، نسخه ای از نرم افزار را مطابق با رویه های ثبت اسناد و املاک کشور به آن سازمان نیز تحویل و رسید دریافت دارد.

ماده ۲۹- چنانچه پدیدآورنده، مدعی اختراع نرم افزار باشد، پس از طی مراحل مذکور در ماده (۲۱)، نرم افزار در کمیته حق اختراع مذکور در ماده (۱۰) قانون مورد بررسی قرار گرفته و مراتب تأیید یا عدم تأیید در فرم مربوط درج می گردد. ابلاغ تأیید یا عدم تأیید اختراع توسط دبیرخانه شورای عالی انفورماتیک کشور به اداره مالکیت صنعتی و از آن طریق به متقاضی صورت میگیرد.

ماده ۳۰- شورای عالی انفورماتیک و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلفند از نسخ نرم افزارهایی که جهت تأیید و ثبت در اختیار آنها قرار میگیرد به نحوی محافظت نمایند که مندرجات آن جز با رضایت پدیدآورنده در دسترس سایر اشخاص قرار نگیرد. اشخاصی که در دبیرخانه و وزارت مذکور متهم به اهمال و سوءاستفاده باشند، با شکایت پدیدآورنده به عنوان ناقض حقوق وی تحت تعقیب قرار خواهند گرفت. به علاوه تخلف این قبیل اشخاص حسب مورد در هیاتهای رسیدگی به تخلفات اداری یا هیاتهای انضباطی مشابه رسیدگی و مجازات اداری مقرر نیز در مورد آنان اعمال خواهد شد. تبصره- در موارد اختراع، موضوع تابع قوانین و مقررات مربوط خواهد بود.

ماده ۳۱- قبول تقاضای ثبت اختراع و نیز ثبت نرم افزار، مانع اعتراض و ادعای حق از ناحیه اشخاص دیگر نخواهد بود و افراد ذیحق می توانند به مراجع صالحه قضائی مراجعه نمایند. ماده ۳۲- چنانچه متقاضی ثبت نرم افزار نسبت به تصمیم شورای عالی انفورماتیک و یا وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اعتراض داشته باشد حسب مورد می تواند در شورای یاد شده و یا کمیته ای که توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی تعیین می شود تقاضای تجدیدنظر و رسیدگی مجدد نماید